

WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI EUROREGIONALNEJ
IM. ALCIDE DE GASPERI W JÓZEFOWIE

**MYŚLENIE FILOZOFICZNE
W ŹRÓDŁACH I W KOMENTARZACH**

Wybór, opracowanie, tytuły
oraz wprowadzenia do rozdziałów

DOROTA ŁĄŻEWSKA

Józefów 2014

Myślenie filozoficzne w źródłach i w komentarzach
Wybór, opracowanie, tytuły oraz wprowadzenia do rozdziałów
Dorota Łażewska

Recenzent:

Prof. zw. dr hab. Artur Andrzejuk

ISBN 978-83-62753-51-2

Korekta: Sławomir Koźlak

Skład, łamanie: Ewa Grabowska

Copyright © 2014 by Alcide De Gasperi University of Euroregional Economy in Józefów. All rights for this book reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the copyright owner. / Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości lub fragmentów niniejszej publikacji bez zgody wydawcy zabronione.

Nakład: 150 egzemplarzy

Wydawca: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Euroregionalnej

im. Alcide De Gasperi w Józefowie

05-410 Józefów, ul. Sienkiewicza 2

tel./fax +48 022 789 19 03

wydawnictwo@wsge.edu.pl

www.wsge.edu.pl

Projekt okładki, druk i oprawa:

Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Reklamowe GRYF

www.gryf.olsztyn.pl

SPIS TREŚCI

Artur Andrzejuk: SZLACHETNOŚĆ MYŚLENIA (Przedmowa)	7
Dorota Łażewska: FILOZOFICZNY BAEDEKER (Wprowadzenie)	11
1. PYTANIE JAKO POCZĄTEK MYŚLENIA FILOZOFICZNEGO	15
A. Czym jest pytanie filozoficzne	15
B. Pytanie filozoficzne pytaniem o przyczyny	16
C. Odpowiedź, a nie pytanie – początkiem filozofii.	18
D. Pytanie i realistyczna odpowiedź w dialogu z dzieckiem	20
E. Pytanie i pragmatyczna odpowiedź w dialogu z dzieckiem . . .	24
2. MYŚLENIE FILOZOFICZNE W ZARYSIE	27
A. Przegląd stylów myślenia filozoficznego.	28
B. Pragmatyczne myślenie filozoficzne	29
C. Realistyczne myślenie filozoficzne	33
D. Prawa rozwoju myślenia filozoficznego	36
E. Następstwa związane z wyborem myślenia filozoficznego	38
3. FILOZOFIA PRZYRODY	40
A. W poszukiwaniu arché wszechświata	41
B. Kąpiel w principium rzeczywiście	43
C. Jończycy po góralsku	44
D. Heraklitemowska walka przeciwieństw a konflikty społeczne	46
E. Polityczny wymiar filozofii przyrody	47
4. SOFIŚCI	48
A. Relatywizm, pragmatyzm, nihilizm i moc słowa	49
B. Sofistyka w praktyce	54
C. Sofistyka w kulturze i polityce	56
D. Sofistyka w reklamie.	58
E. Współczesne wcielenie sofistyki – NLP	62

5. SOKRATES	67
A. Dialog sokratejski	68
B. Dialog sokratejski spod Giewontu	72
C. W przestrzeni logosfery	73
D. Duchowa spuścizna Sokratesa	75
E. Sokratejska mądrość na co dzień	77
6. PLATON	78
A. Symbolika „mitu o jaskini”	79
B. Inteligibilność idei	82
C. Nieśmiertelność duszy	85
D. Platoniczna miłość	87
E. Państwo podhalańskiego Platona	89
7. ARYSTOTELES	90
A. Substancja i przypadłości	91
B. Akt i możliwość	95
C. Pierwsze zasady rzeczywistości	98
D. Cztery przyczyny dla miłośników gór	101
E. Cnoty moralne dla wszystkich	102
8. SZKOŁY HELLENISTYCZNE	104
A. W poszukiwaniu szczęścia	105
B. Epikurejski styl życia	107
C. Paradoksy sceptycyzmu	109
D. Stoicy na tronie i cesarskim dworze	113
E. Stoicy we współczesnym świecie	115
9. TOMASZ Z AKWINU	117
A. Finezja tomistycznego wykładu	117
B. Intelpekt w służbie prawd nadprzyrodzonych	120
C. Próbką realistycznego sposobu myślenia	123
D. Na drodze do Absolutnego Istnienia	124
E. Oblicza miłości	128
10. KARTEZJUSZ	130
A. „Cogito ergo sum”	131
B. Epistemologiczna utopia Kartezjusza	132
C. W poszukiwaniu pewności	134
D. Poranne budzenie świadomości	136
E. Po drugiej stronie „cogito ergo sum”	138

11. IMMANUEL KANT	143
A. Poznanie syntetyczne <i>a priori</i>	144
B. Prawo moralne i niebo gwiazdziste	145
C. Zrozumieć Kanta	147
D. Przez okulary pojęć transcendentalnych	149
E. W polu świadomości	151
12. GEORG W. F. HEGEL	153
A. Róża czyli heglowska wizja bytu	154
B. Dialektyczny proces rozwoju rzeczywistości	155
C. Dialektyka myślenia	156
D. Dialektyka miłości	157
E. Hegłowska historiozofia	159
13. KAROL MARKS	160
A. Marksizm – filozofia w działaniu	161
B. Marksizm – gniew i przemoc w działaniu	161
C. Szkice antropologiczne	163
D. Pomiędzy Bogiem a prawdą	165
E. Historia komunizmu lekcją filozofii	168
14. POZYTYWIZM	170
A. Próbką pozytywnego sposobu myślenia	171
B. Scjentyzm i racjonalizm	173
C. Założenia i konsekwencje empiryzmu logicznego	176
D. Filozofia analityczna Wittgensteina	178
E. Etyka niezależna Kotarbińskiego	180
15. PRAGMATYZM	182
A. Pragmatyczna zasada Peirce’a	183
B. Pragmatyczna klasyka Jamesa	185
C. Pragmatyczny instrumentalizm Deweya	186
D. Pragmatyczna etyka Benthama	187
E. Pragmatyczny bohater bajki o Pinokiu	189
16. FILOZOFIA ŻYCIA	191
A. Nadczłowiek, wola mocy i moralność panów	192
B. Nietzscheański nihilizm	196
C. Bergsona „pęd życiowy”	198
D. Aktywność twórcza materii i ducha	199
E. Schopenhauera wola życia	200

17. FENOMENOLOGIA	202
A. Fenomenologiczny sposób myślenia	203
B. Modalności egzystencji	204
C. Irracjonalny wymiar egzystencjalizmu	209
D. Fenomenologia w obrazach literackich	212
E. Fenomenologia wartości i bezpieczeństwo personalne	217
18. POSTMODERNIZM	217
A. Pogawędka o postmodernizmie	218
B. Dekonstrukcja	221
C. Dekonstrukcja ludzkich możliwości	223
D. Postmodernizmu życie codzienne	226
E. Chaos jako paradygmat postmoderny	229
19. LOGIKA JAKO NARZĘDZIE FILOZOFICZNEGO	
MYŚLENIA	233
A. <i>Organon</i> Arystotelesa	234
B. Zrozumieć logikę	236
C. Logiczny dialog	238
D. Alicja i logiczna kraina czarów	241
E. Nasza logiczna codzienność	242
20. FILOZOFICZNE MYŚLENIE W TELEGRAFICZNYM	
SKRÓCIE	245
 ZAMIAST ZAKOŃCZENIA	264
 BIBLIOGRAFIA	246